

P/IR-1/2/3/4

Hamlet és a reneszánsz filozófiai témái

Almási Zsolt egyetemi docens (PPKE BTK Angol–Amerikai Intézet,
almasi.zsolt@btk.ppke.hu)

2012. február 22., március 7, 21., április 11, 18., május 9. (szerda) 14–17 óra, I épület
109.

William Shakespeare *Hamletje* nemcsak drámai szöveg, hanem egyszerre talán kultúrtörténeti esemény is. Kultúrtörténeti eseményként rengeteg más esemény keresztüzében helyezhető el a filológiától a színháztörténetig, a befogadástörténetől a strukturalista interpretációig. A sok megközelítési lehetőség közül a kurzus folyamán maga a szöveg lesz a kiindulópont – már amennyire naivul utalhatunk szövegre egyes számban –, mégsem kizárólag *Hamlet*-interpretációra vállalkozik a kurzus. A kurzus célja bemutatni azt, hogy Shakespeare *Hamletje* hogyan ad alkalmat arra, hogy rajta keresztül 16–17. századi angol filozófiai, bölcséleti problémákba is betekintést nyerjünk. A kurzus során olyan problémák, kérdések, gondolkodási trendek kerülnek szóba, mint a korabeli humanizmus, nyelv és nyelven kívüli realitás kapcsolata, szabad akarat és voluntarizmus, arisztotelészi hagyomány, szkeptikus hagyomány, politikai filozófiai problémák, ismeretelméleti kérdések. Miközben ezekkel a kérdésekkel, problémákkal, trendekkel foglalkozunk, valójában egyes szerzők bizonyos műveivel fogunk megismerkedni. Mivel elsősorban 16–17. századi szerzőkkel és műveikkel fogunk beszédbe elegyedni a *Hamlet* kapcsán, és jóllehet e szövegek egy részének hozzáférhető a magyar fordítása, másik részének azonban nem készült el eddig magyar változata, ezért a kurzus elvégzéséhez angol nyelvű szövegek olvasása is elengedhetetlennek tűnik.

A kurzus nyelve: magyar.

A kurzus formája: a jelentkezők számától függően szeminárium vagy előadás.

Az értékelés módja: előadás esetén kollokvium, szeminárium esetén órai munka és egy dolgozat.

Tematika és olvasmánylista

1. Bevezetés, irányok kijelölése

William Shakespeare *Hamlet*, ford.: Arany János.

2. Humanizmus, nyelvfilozófia

Rotterdami Erasmus: „A dolgokról és a nevekről” in *Beszélgetések*;
<http://mek.niif.hu/00300/00381/00381.htm#11>.

3. Szabad akarat I.: protestáns-katolikus vita

Rotterdami Erasmus: *A szabad döntésről*, ford.: Rokay Zoltán, Budapest: Jel Kiadó, 2004.

Martin Luther: *A szolgáló akarat*, ford.: Jakabné Csizmazia Eszter et al., Sopron: Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium, 1996.

4. Szabad akarat II.: Giovanni Pico della Mirandola voluntarizmusa

Giovanni Pico della Mirandola: *Beszéd az ember méltóságáról*, ford.: Kardos Tiborné in *Reneszánsz etikai antológia*, Budapest: Gondolat Kiadó, 1984.

Aquinói Tamás: *A létezőről és lényegről*, ford.: Klima Gyula, Budapest: Helikon Kiadó, 1990.

5. Arisztotelési hagyomány

Arisztotelész: *Nikomakhoszi etika* 10. könyv 7–8. fejezet, ford.: Szabó Miklós, Budapest: Európa Könyvkiadó, 1997.

John Case: A Mirror of Moral Questions on the Whole of Aristotle's *Ethics*: Book X, Chapters 7 and 8. in *Cambridge Translations of Renaissance Philosophical Texts*. Vol. 1, Cambridge: Cambridge University Press, 1997, 59–67.

Aristotle's Ethics, Trans.: John Wilkinson, London: R. Grafton, 1547.

6. Szkeptikus hagyomány

Michel de Equyen Montaigne: *Of Custome, and How A Received Law should not Easily be Changed* in Michel de Equyen Montaigne: *Essays*, Vol. 1, Trans.: John Florio, Introduced and Edited by L. C. Harmer, London: Everyman's Library, 1965, 105–123, (1/22)

Thomas Elyot: *The defence of good women*, London: Thomas Berthelet, 1538

Sir Walter Raleigh: *The Sceptick in Remains of Sir Walter Raleigh*, London: William Sheares, 1657

7. Machiavelli a politikafilozófiában és a színpadon

Machiavelli: *A fejedelem*, ford.: Juhász Vilmos, Budapest: Kossuth Kiadó, 1991.

Reginald Pole: *Apology*, Trans.: Nicholas Webb in *The Cambridge Translations of Renaissance Philosophical Texts*. Vol. 2. *Political Philosophy*. Ed. Jill Kraye, Cambridge: CUP, 1997, 274–287.

R. de Lucinge: *The Beginning, Continvance and Decay of Estates*, Trans.: I. F. London: John Bill, 1606.

8. Bacon és az ismeretszerzés nehézségei

Francis Bacon: *New Atlantis* in Francis Bacon. *A Critical Edition of the Major Works*, ed. Brian Vickers, Oxford – New York: Oxford University Press, 1996, 457–490.

9. Bacon és az ismeretek bővítésének lehetősége

Francis Bacon: *The New Organon*, ed. Lisa Jardine and Michael Silverthorne, Cambridge: Cambridge University Press, 2000. (or any other edition)

10. Poétikák: irodalom és történelem kapcsolata

Stephen Gosson: *Schoole of Abuse*, London: Thomas Vvoodcocke, 1579. (Internet: Renascence Texts)

Sir Philip Sidney: *An Apology for Poetry*, Edited by Geoffrey Shepherd, Manchester: Manchester University Press, 1973, 95–142.

11. Idő, idők

Pietro Pomponazzi: *On God's Foreknowledge and Human Freedom*, trans.: A. B. Fallico and H. Shapiro, in *Renaissance Philosophy. Vol. I., The Italian Philosophers. Selected Readings from Petrarch to Bruno*, New York: The Modern Library, 1967, 231–280.

12. Konklúzió, perspektívák